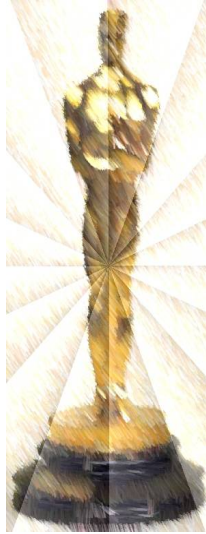

EUSKADI SARIAK

© Xabier Galarreta

Begirada bat bota diot Euskadi saria irabazi duten idazle eta itzultzaileen zerrendari, eta honako izen hauek topatu ditut: A. Lertxundi, Andoni Egaña, Juan Kruz Igerabide, Juan Garzia, Lourdes Oñederra, Felipe Juaristi, Irene Aldasoro, Karlos Linazasoro, Josu Zabaleta, Itxaro Borda, Miren Agur Meabe, Pello Lizarralde, Koro Navarro, Iban Zaldua, Patxi Zubizarreta, Atxaga, Montoia, Jon Muñoz, Xabier Olarra, Arkaitz Kano, Aingeru Epaltza, R. Saizarbitoria, "Txiliku", Eduardo Gil bera, Xabier Olaso...

Idazle eta itzultzaile "otzanak" ote dira horiek, eta horregatik eman zieten Euskadi saria? Aipatutakoek ez al zuten tamaina intelektual nahikoa eta ez ziren orduan horrelako sariak irabazteko duinak izan? Ni, behintzat, ez naiz uste horretakoa. Saria merezi zuten, eta kito.

Aldatu ote dira gauzak azken denboretan...? Ez dakit, baina badirudi ezetz, azken Euskadi Sariak nortzuek irabazi zituzten ikusita: Iban Zaldua, Xabier Olarra, Patxi Zubizarreta...

Norbaitek esango balit: "Euskadi sariak ematen dizkiete merezi ez dutenei". Bada hori egia balitz, sari horien aurkako jarrera bidezkoa irudituko litzaidake. Baina orain arte saritutakoak kolore guztietako euskal kulturgileak izan badira

eta herrian eta kulturgintzan onespén zabala duten idazle-itzultzaileak baldin badira, orduan non dago arazoa?

Akaso gauzak oso kanpotik ikusten dituzte. Beharbada ezezagunak zaizkete sariketa horri buruzko hainbat kontu (berariaz, ba ote dago kontu zikinik gabeko sariketarik...?). Dena den, gauzak kanpotik ikusten dituzten batentzat gertatzen ari denak ez du zentzu handirik; edo okerrago, gure herrian bizi dugun bipolarizazio politikoak badirudi sariketa hau bete-betean jo duela.

Botere-kontua ote da dena? Alderdi politiko jakin bateko karneta eduki behar al da Euskadi sariak irabazteko? ala, ideologia jakin batekoa izan behar al duzu Euskadi sariaren aurkako jarrera hartzeko? Zein da idazle guztien "paritatea" eta "berdintasuna" bermatzen dizkigun "aukera intelektuala"? "Utikan" manifestua sinatu duten horiena? Eusko Jaurlaritzak aitatiarki erakusten diguna? Zeri ematen zaion "hil edo biziko" garrantzia azken finean: sariketaren alderdi formalei ala sariketaren mamiari (merezi duten lanak saritzeari)?

Gauzak etxeko leihotik ikusteak alde on eta alde txarrak ditu: urrutiegi dauden gauzak ikustezin bilakatzen dira, paisaia ezin hobeto ikusten bada ere; eta alderantziz, oso hurbil dauden gauzak primeran ikusten dira, paisaia (ikuspegi orokorra) ikustezin bilakatzen bada ere.

Bestalde, ez dakit oker nagoen, baina hemen badirudi alde batetik "idazle jatorren taldea" dagoela eta beste alde batetik "erakundeak" (zeren "idazle instituzionalei" buruz mintzatzea ez al litzateke gehiegi izango, goiko zerrenda kontuan hartuta...?).

Tira, guztionek ematen du betiko kaka-nahastea baino ez dela. Euskal Herriko bizitza politikoan eta kulturean parte hartzeko gogoak kentzen duen betiko kaka-nahastea. Kulturgintzak horrelako ajeak erakusten dituenean, kulturgintza ez baizik kakagintza bihurtzen da. XVI. mendean bezalaxe gabiltza. Bandoak: gurekin ala gure aurka.

Dena den, lehiaketa dagoeneko "ukituta" dagoen susmoa dut, zerengatik... bertara aurkeztuko diren idazleei "traidore" etiketa jarriko ote diete batzuek...? Hori Euskadiko sariaketa bera baino askoz ustelagoa izango litzateke, ageriko arrazoiengatik.

Sariketak orain arte funtzionatu egin du: hor dago saridunen zerrenda. Zer irabaziko genuke lehiaketa hau bertan behera utzita? Indar-erakustaldia ote da hau? Gure zirkuaren mediokritatea nabarmen uzteko beste urrats bat...?

Nik benetan esaten dizuet: Frankoren eta Stalinen estatua guztiak dinamitatu egingo nituzke.

Baina ez dakit euskal idazle guztiak horrekin ados egongo ote ziren.

Bukatzeko, egia da Euskadi Sariak erakunde-mailako sariketa dela. Eta erakundeetan, nortzuk daude ba? Bada hauteskundeak irabazten dituztenak. Beraz, sariketa horren atzean hauteskunde-irabazleak (agintariak) agertzea, normala iruditzen zait (herri guztiz analfabetoa ez garen seinale). Nortzuek agertu behar zuten ba, Albaniako kultur ordezkariak akaso...? Herrialde [zibilizatu] guztietan antolatzen dira [ofizialki] horrelako ekimenak –Tongon eta Tanzanian izan ezik, tamalez–. Batzuek sariketa hau ez dutela gogoko? Beno, bada antola dezatela beste sariketa bat. Eta horrela, bat ez ezik, bi ere izango ditugu.

Hori bai. Ez etorri nigana literaturaren izenean gauzak horren nabarmen politizatu nahian, zeren orduan hauxe baino ez dizuet esango: utz nazazue bakean, muntatu duzuen antzespina ez zait bat ere axola eta. Aspalditik oso garbi daukat: autistekin, autista.